

Huvudman

Essunga kommun
kommun@essunga.se

Ärendet

Tillsyn av Nossebro anpassad grundskola i Essunga kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Essunga kommun att senast den **3 juni 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande förutsättningar för utbildning vid skolenheten, undervisning och lärande samt extra anpassningar och särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Essunga kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2023:8139) i de handlingar som sänds in.

Essunga kommun ska vidta följande åtgärder

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheten

1. Se till att mottagandet i den anpassade grundskolan föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning (7 kap. 5 § skollagen).

Undervisning och lärande

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 3 juni 2024 informera den personal som har hand om utbildningen i verksamheten om skollagens bestämmelser gällande läroplan och kursplanernas centrala innehåll. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § och 1 kap. 11 § första stycket skollagen, 10 kap. 1 § skolförordningen samt Läroplan för anpassad grundskola, nedan Lgra 22, 2.8 rektors ansvar).

Extra anpassningar och särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 3 juni 2024 informera all skolpersonal i verksamheten om skollagens bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd, samt skyldigheten att anmäla till skolans rektor att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § samt 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen).
2. Se till att lärarna minst en gång per termin uppmärksammar/identifierar de elever som det finns behov av särskilt stöd för, samt elever som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Huvudmannen ska redogöra för vid vilket eller vilka tillfällen under terminen som detta kommer att ske. Redovisning ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § och 11 kap. 15-16 §§ skollagen, Lgra 22, 2.2 Kunskaper).
3. För varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn ska rektorn starta en utredning. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Rektor ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 7 februari – 24 maj 2024 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
4. Se till att rektor efter varje avslutad utredning, fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram. Rektor ska dokumentera hur många såna beslut som fattas avseende perioden 7 februari – 24 maj 2024. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen).
5. Se till att samtliga elever som har enskild undervisning, eller andra åtgärder som faller inom ramen för särskilt stöd, har ett beslut om åtgärdsprogram (3 kap. 9 och 11 §§ skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar av områdena undervisning och lärande som avser undervisning av legitimerade och behöriga lärare samt de delar av området extra anpassningar och särskild stöd som avser extra anpassningar. Dessa bedömningar framgår av motivering av beslutet under respektive område nedan.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden hösten 2023 inlett en tillsyn av Nossebro anpassad grundskola i Essunga kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Nossebro anpassad grundskola följer gällande bestämmelser om förutsättningar för utbildning vid skolenheten, undervisning och lärande samt extra anpassningar och särskilt stöd.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med, lärare, personal i elevhälsan och tillförordnad och tidigare tillförordnad rektor samt verksamhetsbesök den 15 december 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. förteckning över undervisande personal, ansökningar av personal, individuella utvecklingsplaner samt beslut och underlag för utredning av målgruppsstillhörighet inför mottagande i anpassad grundskola.

Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen). Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga bedömningar [och åtgärder].

Föreläggande

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheten

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har granskat beslut och underlag för utredning av målgruppsstillhörighet inför mottagande i anpassad grundskola, totalt 5 st, varav en gäller en elev som vid tiden för tillsynen ännu inte mottagits enligt beslut, utan som läser som integrerad. Av dokumentationen framgår att det för samtliga elever saknas en eller flera av de bedömningar som ska göras inför mottagande i anpassad grundskola. Det saknas i samtliga fall även en samlad bedömning. I vissa fall finns bedömningar gjorda, men det framgår av datum att dessa lagts till

ärendena efter att mottagande skett. Nästan samtliga beslut är fattade och undertecknade vid samma tidpunkt i augusti 2021, fast flera av eleverna utifrån dokumentationen varit placerade i grundsärskolan redan innan beslut om mottagande fattades.

För två av eleverna saknades vid mottagandet såväl social, pedagogisk och medicinsk bedömning. För en av eleverna saknades social och pedagogisk bedömning, för en av eleverna social och medicinsk bedömning. I flera fall har bedömningarna gjorts nyligen, under 2023, upp till flera år efter mottagande skett. För en av eleverna saknades vid tillfället för tillsynen fortfarande medicinsk och pedagogisk bedömning, trots att eleven mottogs för flera år sedan. I två fall saknas fortfarande social bedömning trots att eleverna mottogs för flera år sedan.

I intervju med tillförordnad och tidigare tillförordnad rektor bekräftar dessa att det saknas flera delar i de underlag som funnits inför mottagande av eleverna i den anpassade grundskolan. Det saknas regelmässigt samlade bedömningar och det har inte funnits fullständiga underlag.

Huvudmannen uppger, i ett kompletterande yttrande, till Skolinspektionen att den nuvarande anpassade grundskolan på Nossebro skola startades höstterminen 2020. År 2021 har, den då tillförordnade rektorn, upptäckt att de dokument som fanns inte visade på att beslut om mottagande var fattade kring tre av eleverna. Rektorn har därför fattat beslut om mottagande efter att de tre eleverna börjat i anpassad grundskola. Huvudmannen uppger vidare att det även fattades utredningar för eleverna.

Rättslig reglering

Av 7 kap. 5 § skollagen (2010:800) framgår att barn som på grund av att de har en intellektuell funktionsnedsättning inte bedöms ha förutsättningar att uppfylla sådana betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för grundskolan och som minst ska uppfyllas, ska tas emot i anpassade grundskolan. Ett beslut om mottagande i anpassade grundskolan ska föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning. Samråd med barnets vårdnadshavare ska ske när utredningen genomförs.

I 29 kap. 10 och 11 §§ skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens (2017:900) bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bl.a. krav på partsinsyn, utredning, kommunikation, dokumentation och motivering av beslut. De beslut som kan överklagas enligt skollagens 28 kap. omfattas av förvaltningslagens bestämmelser om överklagande.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Essunga kommun inte har haft och fortfarande inte har tillräckligt underlag för att säkerställa att de elever som idag går i anpassad grundskola tillhör målgruppen. Av utredningen framgår att det, för samtliga elever,

vid mottagandet saknats flera av de bedömningar som måste ingå i utredningen som ska ligga till grund för beslut för mottagande i anpassad grundskola. Det saknas vid tillsynen för flera av eleverna fortfarande sociala bedömningar och för enstaka elever, medicinska eller pedagogiska. Vidare framgår att det även saknas en samlad bedömning om mottagande i anpassad grundskola för samtliga elever. Skolinspektionen konstaterar också att elever i flertalet fall har mottagits i anpassad grundskola innan beslut om mottagande fattats. Även om kommunen idag har ett beslut om mottagande på eleverna i skolan har beslutet tagits i ett eller flera år efter eleverna påbörjat sin utbildning i den dåvarande grundsärskolan.

Beslut i frågor om mottagande i anpassade grundskolan får många och långtgående konsekvenser för det enskilda barnet. Rättssäkerhetsperspektivet är därför ytterst centralt och det är av största vikt att ett sådant beslut grundas på ett tillräckligt beslutsunderlag med en fullgod utredning. I en utredning ska det klargöras om eleven tillhör anpassade grundskolans målgrupp, det vill säga att eleven inte bedöms ha förutsättningar uppfylla kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som gäller för grundskolan därför att hon eller han har en intellektuell funktionsnedsättning eller ett tillstånd som enligt skollagen jämföras med intellektuell funktionsnedsättning. Först efter en sammanvägning av en omsorgsfullt gjord pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning kan en målgruppsstillhörighet fastställas. En utredning är därför inte fullständig förrän alla fyra bedömningarna har gjorts.

Det är således centralt för elevens rättssäkerhet att utredningar görs som ger tillräckligt underlag för de ställningstaganden som krävs. Beslutet om mottagande i anpassad grundskola är myndighetsutövning mot enskild och ett särskilt ingripande beslut för den som det berör. Ett beslut om mottagande i anpassad grundskola förutsätter en gedigen utredning med ett tydligt resultat som visar att eleven har en intellektuell funktionsnedsättning. För den enskilde eleven är det av största vikt att beslutet är rätt eftersom ett eventuellt felaktigt beslut riskerar att få många och långtgående konsekvenser.

Undervisning och lärande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av underlaget som skickats in inför tillsynen och av de intervjuer som genomförts framgår att de lärare som ansvarar för utbildningen och undervisningen av eleverna saknar lärarutbildning och lärarlegitimation. Lärarna har från början anställts som elevassistenter, men sedan ett år tillbaka varit visstidsanställda som lärare efter att tidigare lärare slutat vid skolan. Såväl lärare som tillförordnad och tidigare tillförordnad rektor uppger att huvudmannen sökt efter legitimerade och behöriga lärare men att ingen ansökt om tjänsten. Detta bekräftas av den inskickade dokumentationen från huvudmannen där det framgår att kommunen har sökt efter lärare vid flera tillfällen under 2022 och en gång under 2023.

Lärarna uppger under intervjun att de inte fått något stöd ifrån behörig och legitimerade lärare eller andra lärare, som exempelvis undervisar i grundskolan i planeringen av undervisningen. De beskriver att de själva tagit initiativ till kontakt med en specialpedagog för att få lite hjälp, men den hjälp som givits har mer handlat om handledning kopplat till enskilda elever. Det finns inte någonting organiserat gällande att ge lärarna handledning avseende planering av undervisningen. Det saknas en pedagog att kunna bolla med, säger lärarna vid intervjun. Lärarna uppger att de gör så gott de kan när de planerar undervisningen och uppger att elevernas individuella utvecklingsplaner beskriver de olika moment som ingår i undervisningen. Lärarna berättar även att de har gemensamt innehåll i undervisningen för alla elever och att de inte tittat specifikt på hur det centrala innehållet eventuellt skiljer sig åt emellan de olika årskurserna. De beskriver att det är samma undervisningsinnehåll för eleverna oavsett om de går i den anpassade grundskolans tidigare del, årskurs 1-3 eller årskurs 4-6. Exempelvis kan samtliga elever lägga pussel på samma tillfälle men att det då är rast för de yngre eleverna och undervisningstid för de äldre.

I intervju med tillförordnad rektor och tidigare tillförordnad rektor uppger de att de är av uppfattningen att lärarna gör vad de ska, men att det inte har kontrollerats. Vidare uppger rektorerna att lärarna troligen inte har full koll på att eleverna får med sig det centrala innehållet i utbildningen. Skolans tillförordnade rektor (som vid tidpunkten för tillsynen arbetat ett par veckor på skolan) berättar att han varit med på lektionerna regelbundet sedan han tillträdde. Dock har han inte hunnit följa upp att undervisningen innehåller allt som den ska ännu, utan mest varit med under lektionerna i undervisningen för att vara synlig och se hur de kommer igång under dagarna.

I huvudmannens inkomna synpunkter på tjänsteanteckningen från verksamhetsbesöket uppges att lärarna mycket väl vet vad som är centralt innehåll i årskurs 1-3 respektive 4-6. Huvudmannen uppger att lärarna hela tiden planerar sin undervisning utifrån kursplaner och det centrala innehållet för respektive stadium. Huvudmannen uppger vidare att detta bör framgå av bifogade individuella utvecklingsplaner och kunskapsuppföljningar.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av elevernas individuella utvecklingsplaner och kunskapsuppföljningar. Dokumenten beskriver översiktligt undervisningens innehåll, men det finns exempelvis inte något om engelska i ämnesområdet kommunikation, eller om fotografering, film och annat digitalt bildskapande i ämnesområdet estetisk verksamhet. Inte heller går det att utläsa i utvärderingarna att eleverna fått arbeta med något av detta. Vidare beskrivs i de individuella utvecklingsplanerna moment och undervisningsinnehåll under andra ämnesområden än vad kursplanernas centrala innehåll visar. Det beskrivs i de individuella utvecklingsplanerna moment såsom dans och imitationsövningar eller danslek under ämnesområdet estetisk verksamhet istället för i ämnesområdet motorik.

När utredarna i samband med tillsynen ger exempel ur det centrala innehållet i estetisk verksamhet "samtida och historiska bilder och vad bilderna berättar"

säger lärarna att de säkerställer och beskriver hur eleverna utvecklas och att detta dokumenteras. Om eleverna får med sig allt centralt innehåll säger lärarna att de inte vet.

I intervju med tillförordnad rektor och tidigare tillförordnad rektor uppger de att en utbildning för lärarna har hållits med en konsult för att strukturera upp utbildningen. Utbildningen behandlade dock arbetet kopplat till en enskild elev och var mer kopplat mot bemötande snarare än utbildning som handlade om innehållet i undervisningen.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 13 § skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen

Av 2 kap. 18 § skollagen framgår att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska i de fall vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder.

Av 2 kap. 34 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 10 kap. 8 § skollagen framgår att det för varje ämne ska finnas en kursplan. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kursplaner.

Av 10 kap. 1 § skolförordningen framgår att för anpassade grundskolan gäller en läroplan enligt 1 kap. 11 § första stycket skollagen. Läroplanen finns i förordningen (SKOLFS 2010:255) om läroplan för anpassade grundskolan. Av 2 § samma förordning framgår att Statens skolverk får meddela föreskrifter om kursplaner, kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier för anpassade grundskolan.

Av kursplanen för ämnesområdet estetisk verksamhet anges i det centrala innehållet för årskurs 4–6 att undervisningen bland annat ska innehålla fotografering, film och annat digitalt bildskapande. I det centrala innehållet för samma ämnesområde för årskurs 1-3 anges att undervisningen bland annat ska innehålla fotografering och överföring av bilder med hjälp av digitala verktyg (Lgra 22, 4 Kursplaner).

Av kursplanen för ämnesområdet kommunikation anges i det centrala innehållet för årskurs 4–6 samt 1-3 att undervisningen bland annat ska innehålla engelska (Lgra 22, 4 Kursplaner).

Av kursplanen för ämnesområdet motorik anges i det centrala innehållet för årskurs 4–6 samt 1-3 att undervisningen bland annat ska innehålla danser och rörelser till musik (Lgra 22, 4 Kursplaner).

Av Läroplanen för anpassade grundskolan, framgår att rektor ansvarar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen, (Lgra 22, 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister avseende undervisning och lärande för eleverna vid Nossebro anpassad grundskola. Bristerna består i att huvudmannen inte har säkerställt att den personal som används för undervisning av eleverna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Detta innebär att det finns en risk för att elevernas utbildning exempelvis inte till fullo omfattar läroplanen och det centrala innehållet som framgår av kursplanerna för den anpassade grundskolan.

Huvudmannen har i svar efter kommunikering av tjänsteanteckning efter besöket uppgett att lärarna är mycket väl medvetna om det centrala innehållet och att de utgår ifrån det vid planering av undervisning. Huvudmannen menar att inlämnad dokumentation bör visa det. Det huvudmannen har anfört förändrar emellertid inte Skolinspektionens bedömning, då detta motsägs av vad övriga intervjuade grupper berättat och vad som framkommit i den granskade dokumentationen.

I intervjuer med personalen som arbetar som lärare och i intervju med tillförordnad rektor och före detta tillförordnad rektor framkommer att lärarna inte har full kännedom om det centrala innehållet i kursplanerna. Det framkommer även av intervjuerna att innehållet i undervisningen inte skiljer sig åt beroende på om eleverna läser i årskurserna 1-3 eller årskurserna 4-6. De individuella utvecklingsplanerna utgör inte en fullständig beskrivning av det centrala innehållet i aktuella ämnesområdens kursplaner då flera delar saknas. I de underlag som skickats in framgår vidare exempel på att delar av det centrala innehållet ligger under fel kursplan vilket ytterligare tyder på att den undervisande personalen inte har full kännedom om det centrala innehållet i kursplanerna.

Personalen som arbetar som lärare har, utifrån vad de berättat inte heller erbjudits stöd, handledning eller kompetensutveckling gällande planeringen av utbildningen. Därför bedömer Skolinspektionen att sådana informationsinsatser behöver genomföras för den personal som arbetar som lärare på skolenheten.

Vad beträffar själva anställningen av behöriga och legitimerade lärare bedömer emellertid Skolinspektionen att ingen brist föreligger. Skolinspektionen kan konstatera att skollagen ger möjlighet för skolan att anställa lärare som saknar föreskriven examen om det finns en generell brist på behöriga lärare. Det kan ske under förutsättning att läraren är lämplig, att adekvata rekryteringsåtgärder

vidtagits men inte lyckats samt att anställningsformen för den obehörige läraren i normalfallet är för högst ett läsår i taget.

Det framgår av utredningen att skolan regelmässigt annonserar efter lärare men inte ännu har lyckats att anställa någon. Ärendet ska därför avslutas i denna del. Skolinspektionen vill dock framhålla vikten av att skolan fortsatt aktivt söker efter personal som har en utbildning för den undervisning de ska bedriva och att undantagsbestämmelsen är avsedd att användas under en begränsad tid. Tillsynen ska därmed avslutas i den del som avser anställning av behörig och legitimerad personal.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare beskriver i intervju att de inte har full koll på begreppet extra anpassningar men att de hela tiden gör anpassningar för eleverna i undervisningen. Elevhälsan beskriver att de upplever att lärarna arbetar med extra anpassningar och ger exempel som möjligheten för eleverna att vara i lugnande rum, hörselkåpor, tyngdväst. Det finns också det sensitiva rummet om eleverna fastnar i destruktiva mönster samt möjlighet att ta extra pauser för att kunna vara ute. Även tillförordnad och tidigare tillförordnad rektor uppger i intervju att de ser att det görs en mängd anpassningar hela tiden för eleverna i undervisningen.

I den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av inför tillsynen på skolan framkommer att ingen av eleverna har anmälts för utredning av särskilt stöd under det senaste året. Vidare framgår att ingen av eleverna har sådana insatser som räknas som särskilt stöd.

I intervju med lärarna uppger de att de inte känner till vad särskilt stöd är. Då Skolinspektionen under intervjun övergripande förklarar skillnaden på extra anpassningar och särskilt stöd upprepar lärarna att de inte hade kännedom om detta. Vidare uppger lärarna att de inte får någon hjälp gällande hur man ska göra när det gäller exempelvis särskilt stöd. Lärarna beskriver att en specialpedagog under höstterminen 2023 varit i verksamheten vid vissa tillfällen, men det har mest varit för att handleda lärarna och däremot är det otydligt för lärarna om eleverna utretts. Lärarna uppger även att det finns en elev med enskild undervisning. Det finns emellertid ingen dokumentation vad gäller enskild undervisning för den eleven.

I intervju med elevhälsan framgår att det saknas ett systematiskt arbete i elevhälsan vad gäller den anpassade grundskolan. Vad gäller anmälan och utredning av särskilt stöd uppger elevhälsan att det inte finns några rutiner och att de inte tror att någon lärare anmält särskilt stöd någon gång. Däremot har det larmats från habiliteringen i möten som habiliteringen själva har kallat till. Det har dock inte utretts om eleven är i behov av stöd. Elevhälsan berättar också det inte tror att någon elev skulle behöva särskilt stöd i förhållande till ämnesområden men att det finns elever som faktiskt är i behov av särskilt stöd av andra skäl, och som

också får särskilt stöd, som enskild undervisning, men som inte har åtgärdsprogram och som inte har utretts ur det perspektivet.

I intervju med tillförordnad och tidigare tillförordnad rektor framgår att de inte tror att lärarna har kännedom om regelverket kring särskilt stöd och att arbetsgången nog är ganska otydlig för lärarna. Rektorerne berättar i intervjun att det inte finns någon elev som har gått vidare från extra anpassningar och fått ett beslut om åtgärdsprogram på skolenheten. Vidare har en av rektorerna fått veta att det inte behövs åtgärdsprogram i den anpassade grundskolan. Rektorerne uppger också att det, för en specifik elev som under lång tid undervisas helt enskilt, inte finns någon utredning eller beslut som ligger till grund för den enskilda undervisningen. Det gjordes en specialpedagogisk utredning i oktober för eleven men att den gjordes eftersom det tidigare inte funnits något sådant material inför inskrivning i anpassad grundskola och att det efteråt inte fattades något beslut om åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 34 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §, i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller i form av anpassad studiegång enligt 12 §.

Av 3 kap. 11 § skollagen framgår att om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till.

Av Läroplan för grundsärskolan, framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Det framgår även att lärarna har ett särskilt ansvar för att stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter och att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver och att resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör (Lgrsär 22, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar).

Av förarbetena till skollagen framgår att det av 7 § första stycket andra meningen följer att en anmälan till rektor även ska göras om det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga och där särskilt stöd kan behöva sättas in relativt omgående, exempelvis om det stöd som ges inom ramen för den ordinarie undervisningen inte är tillräckligt för att en elev ska lära sig läsa. Det kan också finnas situationer där det redan från början finns särskilda skäl för läraren att anta att extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen inte kommer att vara tillräckliga. Av andra meningen följer att en anmälan till rektorn i sådana fall ska göras omedelbart. Så kan t.ex. vara fallet med en elev vars funktionsnedsättning ger upphov till ett behov av betydande anpassningar. Detsamma kan gälla en elev med andra svårigheter, vilka kräver betydande anpassningar som inte kan hanteras inom ramen för den ordinarie undervisningen (prop 2013/14:160 s. 37 samt 2017/18:8 s. 82).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med arbete med att uppmärksamma, skyndsamt utreda och vidta åtgärder för att tillgodose elevers behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen konstaterar att skolan saknar ett systematiskt, gemensamt och övergripande arbete vad gäller särskilt stöd. Av intervjuer framgår att lärare inte har kännedom om regelverket kring särskilt stöd och att det saknas rutiner för anmälan om och utredning av elevers behov av särskilt stöd. Av utredningen framgår att det finns elever som skulle kunna vara i behov av särskilt stöd men att det inte anmälts till rektorn. Även elevhälsan uppger att lärare inte lyfter elevers behov av stöd till dem. Arbetet med särskilt stöd behöver därmed tydliggöras och informeras om till alla berörda lärare och övrig skolpersonal, så att lärare får kunskap om vad som gäller för arbetet med särskilt stöd och så att eleverna får det stöd de är i behov av. Det är inte endast elever som befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas som ska ges stöd. Det kan även finnas elever som har andra svårigheter utöver rent kunskapsmässiga, som innebär att eleven behöver särskilt stöd. Det ankommer på huvudmannen att säkerställa att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av utredningen framgår också att det finns elever där skolan inte har genomfört någon utredning av elevens stödbehov men där elever ändå ges ingripande stödåtgärder. Ett exempel är en elev som har enskild undervisning, trots att det saknas en utredning som visar att eleven har behov av åtgärden. Inte heller har det fattats beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram för eleven. En utredning av en elevs behov av särskilt stöd ska ligga till grund för elevens stödåtgärder och behöver hela tiden vara aktuell och relevant för att fånga upp och motsvara elevens aktuella stödbehov. Såväl ett beslut om att utarbeta åtgärdsprogram som ett beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram ska dokumenteras skriftligt. Detta är särskilt viktigt eftersom dessa beslut kan överklagas av vårdnadshavare till Skolväsendets överklagandenämnd.

Avseende extra anpassningar så framgår det inte att Essunga kommun brutit mot bestämmelserna. Tillsynen skall därför avslutas i denna del.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Essunga kommuns verksamhet vid Nossebro anpassad grundskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller förutsättningar för utbildning vid skolenheten, undervisning och lärande samt extra anpassningar och särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Essunga kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

X Frida Eek

Beslutsfattare
Signerat av: Frida Eek

X Elin Bender Lundgren

Föredragande

Signerat av: Elin Bender Lundgren